

DIN CUVINTELE ARHIMANDRITULUI
CLEOPA ILIE
ÎNDRUMĂRI DUHOVNICEȘTI
PENTRU VREMELNICIE ȘI VEȘNICIE

O sinteză a gândirii Părintelui Cleopa în 1670 de capete

Ediție realizată de

Ioan Gînscă

Cluj-Napoca
2004

CUVÎNT ÎNAINTE	5
ACEDIA	9
AGHIASMA MARE	9
ANAFORA	9
ANATEMA	10
ANUL NOU	10
APOCALIPSA	10
APROAPELE	11
ASCULTAREA	12
ASTRONOMIA	13
ATITUDINEA	13
AVORTUL	15
BANII	20
BETIA	21
BISERICA, MERSUL LA BISERICĂ	21
BLÎNDEȚEA	25
BLESTEMELE, FARMECELE ȘI VRĂJILE	25
BOALA, BOLNAVII	27
BOTEZUL	28
BUCURIILE DUHOVNICEȘTI	30
BUNA-VESTIRE	31
CĂDEREA LUI ADAM	31
CĂLUGĂRIA, CĂLUGĂRII	32
CĂSĂTORIA, CĂSĂTORIILE MIXTE, VIAȚA CONJUGALĂ, CONCUBINAJUL	37
CANOANELE, CANONISIREA, PRAVILA	41
CEI REPAUSAȚI	45
CELE ȘAPTE LAUDE	46
CHEMĂRILE LUI DUMNEZEU	47
CIMITIRUL	48
CLEVETIREA	48
COMODITATEA	48
CONȘTIINȚA	48
CONDUCĂTORII	50
COPIII	51
CREAȚIA LUI DUMNEZEU	53
CREDINȚA	54

CRUCEA	58
CUNOSTINȚA DE SINE	63
CUNOASTEREA	65
CUVÎNTUL LUI DUMNEZEU	65
DARURILE	66
DEFĂIMAREA DE SINE	66
DESĂVÎȘIREA	66
DESCOPERIRILE DE LA DUMNEZEU	68
DESFÎNAREA, CURVIA	69
DEZNĂDEJDEA	69
DIACONITELE	70
DISTRACȚIILE	72
DIVORȚUL	72
DOCTORII	73
DRACII	74
DREAPTA SOCOTEALĂ	75
DUȘMANII, VRĂJMAȘII	77
DUHOVNICUL	77
DUMNEZEU	81
ECUMENISMUL	82
EGOISMUL	83
ERETICII, SECTARII	83
FĂȚĂRNICIA	92
FAMILIA, PĂRINȚII	94
FAPTELE, FAPTELE BUNE	97
FECIORIA	99
FEMEIA	101
FRICA DE DUMNEZEU	104
FUGA ÎN EGIPT	108
FUMATUL	108
FURTUL	109
GRĂIREA ÎN DEȘERT	109
HARUL LUI DUMNEZEU, HARUL MÎNTUIRII	110
IADUL	111
IERTAREA	113
IMAGINAȚIA	114
INIMA	116
ISPITELE	119
IUBIREA	124
IUBIREA DE ARGINT	128
IUBIREA DE SINE	128
ÎNȚELEPCIUNEA	130

ÎNDOIALA	130
ÎNFRÎNAREA	131
ÎNGERUL PĂZITOR	131
ÎNSINGURAREA	133
JERTFA CREȘTINILOR	133
JUDECĂȚILE LUI DUMNEZEU, PRONIA LUI DUMNEZEU	133
JUDECATA DE APOI	136
JURĂMÎNTUL	137
LENESII	139
LEPĂDAREA DE LUME	139
LUCRATUL DUMINICA	140
LUMEA	140
LUXUL	140
MÎNCĂRURILE NECURATE	140
MÎNCARE DE CARNE	141
MÎNDRIA	141
MÎNIA	144
MÎNTUIREA	145
MAICA DOMNULUI	146
MAMA	152
METANIILE	153
MILENARIȘTII	153
MILOSTENIA	153
MINTEA	156
MINUNILE	158
MINUTUL CEL DIN URMĂ AL VIETII	159
MIRENII	161
MISIONARII, MISIONARISMUL	161
MOARTEA	163
MOLITFELE SFÎNTULUI VASILE CEL MARE	167
MUNCA	167
NĂDEJDEA	168
NAȘII	168
NEBUNUL PENTRU HRISTOS	169
NECREDINȚA	170
NECROMANȚIA (comunicarea cu morții)	170
NECUNUNAȚII	172
NEPUTINȚA	173
NESIMȚIREA	174
NOROCUL	174
NUNTA	174
OASTEĂ DOMNULUI	178

OCARA	179
OMUL	179
ONOMASTICA	181
OSPITALITATEA	181
PĂCATELE	181
PĂCATELE ÎMPOTRIVA DUHULUI SFÎNT, HULELE	187
PĂRTICELELE DIN ALTAR	188
PACEA	188
PATIMILE	190
PAZA MINȚII	193
PECETEA LUI ANTIHRIST, CIFRELE 666	197
PELERINII, PELERINAJELE	198
PLÎNSUL, LACRIMILE	198
PODOABELE	201
POMELNICELE, POMENIRILE	201
PORTUL INDECENT	205
POSTUL, NEVOINȚA	205
PREDESTINAȚIA	213
PREDICA	215
PREOȚIA, PREOȚII	217
PREZICERILE, DESCHIDEREA PRAVILEI	226
PRICINILE	227
PRIMEJDIA	228
PROGRESUL, TEHNICA, ȘTIINȚA	228
PROOROCII MINCINOȘI	229
PSALTIREA	229
PURGATORIUL	230
PUSTIA	230
PUSTNICUL	230
PUTEREA DISCIPLINARĂ	231
RĂBDAREA	231
RĂPIREA MINȚII	232
RAIUL	232
REÎNCARNAREA	233
RECUNOȘȚINȚA	238
ROMÂNII	238
RUGĂCIUNEA	240
RUGĂCIUNEA NEÎNCETATĂ	256
RUGĂCIUNEA INIMII	257
RUGĂCIUNEA MINȚII	263
RUGĂCIUNILE PENTRU MORȚI	266
SĂRĂCIA DE BUNĂVOIE	267

SĂRACII CU DUHUL	268
SĂRBĂTORILE	268
LEGEA VECHE, SABATUL	270
SEMNUL CRUCII	270
SFÎNTA ÎMPĂRTĂȘANIE	272
SFÎNTA LITURGHIE	285
SFÎNTA SCRIPTURĂ	287
SFÎNTA TRADIȚIE	292
SFÎNTUL IOAN BOTEZĂTORUL	293
SFÎRȘITUL LUMII	293
SFATUL	294
SFINȚII	295
SFINTELE ICOANE	295
SFINTELE MOAȘTE	296
SFINTELE SLUJBE	297
SIMBOLURI ȘI RITURI	298
SINUCIDEREA	299
SLAVA DEȘARTĂ	299
SMERENIA	303
SPIRITISMUL	308
SPOVEDANIA, DEASA SPOVEDANIE	309
STATORNICIA	316
STATUL	317
STILUL VECHI ȘI NOU, ÎNDREPTAREA CALENDARULUI	318
STRĂVEDEREA	322
SUFERINȚA	322
SUFLETUL	324
SUFLETUL CUVÎNTULUI	333
SUFLETUL DUPĂ MOARTE	334
TĂCEREA	336
TĂIEREA ÎMPREJUR	337
TELEVIZORUL	338
TEOSOFISMUL	338
TINEREȚEA	338
TREZVIA	338
TRUPUL	339
TRUPURILE DREPTILOR	339
UITAREA	341
UNIREA BISERICILOR	341
URA	341
URCUȘUL DUHOVNICESC	342
VĂMILE VĂZDUHULUI	342

VIATA	343
VIATA DE OBSTE	343
WISELE SI VEDENIILE	344
VORBIREA IN LIMBI	352
VOTURILE CALUGARIEI	352
VREMURILE GRELE	354
ZODIILE	354
MARTURISIRI	355

ACEDIA

1. Cînd uităm binefacerile lui Dumnezeu, cînd uităm că Dumnezeu este de față, cînd uităm prezența lui Dumnezeu, cădem în așa numita „acedie”. Acedia este moleșeala sufletului și a minții. Acedia o mai numesc unii din Sfinții Părinți caracatița sufletului. Cînd s-a lîncezit omul și cînd zace în acedie, în moleșeală, atunci vin toate patimile și răutățile în sufletul lui.

AGHIASMA MARE

2. *Cum se ia aghiasma mare?*

Aghiasma mare, care se sfințește la Bobotează, se ia zilnic de credincioși opt zile, pînă se termină praznicul Arătării Domnului. Numai femeile necurate nu pot să o ia, nici bărbații care nu țin curățenie cu soțiile lor. La fel și cei care au avut ispitire prin somn n-au voie să ia aghiasma 24 de ore.

Mai pot lua aghiasma mare, cei care s-au spovedit la duhovnic și cei care se împărtășesc a doua zi.

ANAFORA

3. Anafora este un lucru sfînt. Ea se dă în locul Darului celui mare al Preacuratelor și Preasfintelor Taine acelora ce nu sunt vrednici a se împărtăși cu Trupul și cu Sîngele Domnului nostru Iisus Hristos. De aceea, după cuviință, anafora se mai numește și „Antidoron”, adică în loc de dar.

Iar faptul că anafora are și putere de sfințire și este dăruitoare de dar dumnezeiesc, o adevărește Sfîntul Simeon Tesalonicianul, zicînd: „Anafora este sfințită și dătătoare de sfințenie și dătătoare de dumnezeiescul dar”. Și tot el zice în altă parte că: „La Sfînta Liturghie se dă anaforă pentru sfințirea noastră”.

4. Anafora este prescura aceea din care preotul, la Sfînta Proscomidie, scoate Agnețul, care se jertfeste și apoi se face Trupul Domnului (Simeon din Tesalonic). Această prescură închipuiește trupul Preasfintei Fecioare Maria, din care S-a născut Fiul și Cuvîntul lui Dumnezeu.

5. *Cînd nu se poate lua anaforă?*

Nu mai poți lua anaforă dacă după miezul nopții ai luat o lingură de apă, sau o fărîmătură de pîine, gata! Că ziua începe de la miezul nopții;

Nu pot lua anaforă femeile care sunt în rînduiala firii, opt zile;

Nu pot lua anaforă bărbații care se ispitesc noaptea prin somn;

Nu pot lua anaforă cei care sunt sfădiți și nu se împacă;

Nu pot lua anaforă și nu pot săruta sfintele icoane, nici mîna preotului, nici să stea să-i pună potirul pe cap, bărbatul și soția dacă au fost împreună;

Nu pot lua anaforă cei ce nu sunt vrednici să li se primească darurile la biserică, din pricina păcatelor publice. Așa spune cartea.

6. *Ce să facem cu anafora care este veche și nu se poate mîncă?*

Anafora veche, dacă n-ai avut grijă de ea și n-ai mîncat-o și a mucegăit sau au mîncat-o șoarecii, că se întîmplă și de acestea, o dai pe apă curgătoare

sau o îngropi în pământ la loc curat. Să n-o dai pe foc, că este păcat. La fel și cu icoanele vechi și degradate, nu ai voie să le arzi în foc. Cel mai bine este să le duci la biserică.

ANATEMA

7. Anatema-i cea mai grea pedeapsă a Bisericii. Pogorîre de viu în iad cu dracii și tăiere de la trupul tainic al Bisericii lui Hristos.

8. Trei pedepse are Biserica! Afurisenia, pe care o dezleagă duhovnicul la spovedanie; caterisirea, la persoane sfințite – diaconi și preoți –, pe care o poate dezlega episcopul; iar anatema o poate dezlega, cu mare greutate, Sfintul Sinod. Anatema înseamnă pogorîre de viu în iad cu dracii și tăiere de la trupul tainic al Bisericii lui Iisus Hristos. Numai pe sectari poți să-i dai anatema, că s-au rupt de la trupul lui Hristos, care este Biserica.

ANUL NOU

9. Să luăm aminte cu fiecare an nou să lăsăm cîte un păcat care ne stăpînește cine știe de cînd și să punem în locul lui o virtute, să iertăm greșelele celor ce ne-au supărat, să-i iertăm pe toți, să începem anul nou cu inima curată și cu credință în Dumnezeu, să nu începem la crîsmă cu beție, cu fluier, cu cîte și mai cîte petreceri. Că dacă începi bine din ziua întâi, fiindcă ziua bună se arată de dimineată, așa o să-ți meargă tot timpul.

10. Du-te prin sate acum, în noaptea aceasta. Este iadul pe fața pămîntului! Iată cum știu oamenii să mulțumească lui Dumnezeu că le-a mai dat un an de viață.

11. Să ne gîndim că, trecînd un an de zile, foarte mult trebuie să plîngem lui Dumnezeu, că n-am făcut nimic bun și să-I mulțumim că ne-a ajutat cu mila și cu îndurarea Lui să trecem iarăși 365 de zile și să ajungem pînă azi.

Toți trebuie să mulțumească. Toată zidirea lui Dumnezeu. Căci viața și ființele și toate vremurile sunt în mîna lui Dumnezeu. Tocmai acum trebuie să mulțumim lui Dumnezeu, ca să nu vină urgia Domnului peste noi.

APOCALIPSA

12. Omul e ispitit să tilcuiască Apocalipsa după capul său. Să nu vă băgați mai adînc decît au tilcuit Sfinții Părinți. Are mari taine Apocalipsa! Care s-au băgat cu capu-n traistă în Apocalipsă, s-au făcut mari sectari, că au luat-o după capul lor.

13. Vezi, că spune de bomba cu neutroni la Apocalipsă: „Iată au ieșit de la fața Mielului niște lăcuste și acestea aveau putere mare de vătămat în cozile lor. Și am auzit un glas de la tronul Mielului: Nu vătămați iarba pămîntului, nici copacii, nici florile, nici toate cerealele lumii, numai pe oameni să-i vătămați cinci luni de zile”. Războiul nuclear. Bomba cu neutroni îți lasă pomii înfloriți.

Eu am la mărturisire pe cel mai mare profesor de fizică atomică din București.

– Domnule, zic, ce rău poate face această bombă?

– Aceasta distruge numai viața, și-ți lasă orașul complet. Că ce folos dacă l-ar distruge? Ei ce să mai câștige când vin să ocupe? Au nevoie să ucidă oameni, ca să ocupe orașe și toate bunurile lumii.

– Dar dacă eu sunt închis într-o casă de fier și bomba cu neutroni explodează afară, ce poate să-mi facă, dacă zici că nu distruge materia? Eu nu sunt în siguranță?

– Dumneata dacă ai avea o casă de fier fără ușă, cu pereți de zece metri grosime în jur și te-ai băgat acolo, neutronii rapizi nu sunt împiedicați de fier să treacă. Trec prin fier și vin la dumneata și-ți distrug numai viața.

Am grăit cu dînsul. Soția lui este mare bibliotecară la cărțile de limbi vechi. Un om credincios!

Așa ne-a spus Dumnezeu, că acestea sunt scrise la Apocalipsă. Nu vor vătămă copacii, nici florile, nici răsadurile, nici ierburile, ci numai pe oameni, cinci luni de zile. Atît o să dureze războiul neutronic. Cinci luni de zile n-ai să te poți păzi nici în casă, nici în beci, nici în apă, nicăieri, nicăieri. Unde te-a ajuns... Tot ce-i viu distruge. Asta-i bomba cu neutroni.

Toate-s scrise, frații mei. Și Mintuitorul a spus: „Cerul și pămîntul vor trece, dar cuvintele Mele nu vor trece” (Matei 24, 35). Da. Noi suntem cei de pe urmă!...

APROAPELE

14. Tot omul din lume este aproapele nostru. Ai văzut Evanghelia cu Samarineanul milostiv? Cine a făcut milă cu cel căzut? Acela de o credință cu el? Un samarinean, care era păgîn. Tot omul din lume, care poartă trup ca și noi e aproapele nostru. N-ai voie să-l judeci. Poți să-l vezi că face orice. Dă-i, că tu nu-i dai lui, îi dai lui Hristos! Ce zice? „Întrucît ați făcut unuia din acești frați ai Mei, prea mici, Mie Mi-ați făcut” (Matei 25, 40).

15. Prin ce anume se arată dragostea cea adevărată către aproapele?

Dragostea cea adevărată se face cunoscută, nu numai prin dăruirea de milostenii, ci cu mult mai mult, prin împărtășirea cuvîntului lui Dumnezeu și prin slujirea trupească a celor bolnavi.

16. Datorie prea mare și sfîntă este să avem către aproapele inimă de mamă. Așa se cere, să iubim pe toți oamenii din lumea asta, precum o mamă își iubeste pe toți copiii la fel. O mamă bună, care-i adevărată mamă, dacă ar avea și zece copii, ea ține la toți deopotrivă.

17. Tot omul din lume este aproapele nostru. Cum face o mamă bună, care își pune sufletul pentru copii, așa trebuie să iubim și noi pe toți deopotrivă și să ne punem sufletul pentru ei. Să fim exact ca o mamă bună cu toți, și cu cei buni și cu cei răi; să nu facem deosebire, să-i iubim pe toți ca pe noi înșine.

18. Dragostea lui Dumnezeu nu are limite, adică din toată puterea, din tot cugetul, din toată virtutea; iar iubirii de aproapele, i-a pus margine: să-l

iubești atît cît te iubești pe tine. Pentru că se spune în Evanghelie: „Cine iubește pe tată sau pe soră sau pe frate mai mult decît pe Mine, nu este vrednic de Mine”. Nu a spus că nu-i voie să iubești, ci dacă iubești pe aproapele mai mult decît pe Dumnezeu.

19. Citim în **Mîntuirea păcătoșilor** că trebuie să avem către noi înșine inimă de judecător, către aproapele inimă de mamă, iar către Dumnezeu inimă de fiu. Pe Dumnezeu suntem datori să-L iubim din toată inima noastră, din toată puterea și virtutea, fiind gata să ne dăm și viața pentru El, așa cum au făcut sfinții mucenici, cuvioși și ierarhi, care s-au jertfit pentru dragostea lui Hristos și pentru Evanghelie. Pe aproapele nostru să-l iubim „ca pe noi înșine”, adică așa cum ne iubim pe noi, cum ne îngrijim, ne hrănim și ne ajutăm, tot așa se cuvine să iubim, să miluim, să hrănim, să ajutăm și să îndrumăm pe calea mîntuirii pe aproapele nostru. Iar pe noi înșine se cuvine să ne osîndim permanent și să ne muștrăm pentru păcatele noastre, socotindu-ne mai păcătoși decît toți oamenii. Așa de vom face, așa de vom iubi pe Dumnezeu și pe aproapele, iar pe noi ne vom judeca cu smerenie, ne vom mîntui cu adevărat și vom fi primiți în Împărăția cerurilor.

ASCULTAREA

20. Îndată ce porunca ascultării s-a călcat, tot neamul omenesc s-a depărtat de rai (cf. Facerea 3, 23). Dar și pînă azi, acolo unde este defăimată ascultarea, se ivește tulburare și dezbinare. De la conducerea unei țări și pînă la conducerea unei familii, neascultarea aduce împerecheri, nesupunere, destrămarea bunei rînduiei în țară, în societate, în mînăstire, în familie și oriunde viețuiesc oamenii. Și dacă neascultarea moarte lucrează (cf. II Tesaloniceni 1, 8-9), dimpotrivă, prin ascultarea Domnului nostru Iisus Hristos față de Tatăl ceresc, care L-a trimis în lume pentru răscumpărarea noastră, viața veșnică a intrat în lume (Ioan 3, 16; 3, 36). Căci El pentru a noastră mîntuire „S-a făcut ascultător pînă la moarte și moarte pe Cruce” (Filipeni 2, 8).

21. De vom face ascultare cu supunere și cu dragoste, vom cîștiga smerenie, căci ascultarea e maica smeritei cugetări, iar de la smerenie se cîștigă dreapta judecată, care este împărăteasa faptelor bune, și nepătimirea (cf. **Scara** Sfîntului Ioan Scărarul).

22. Este bine să cunoaștem, spre mîngîierea noastră, a celor ce petrecem în viața de obște, că cei ce vor face ascultare cu răbdare, fără cîrtire și cu frica de Dumnezeu, se împărtășesc de toate virtuțile, și deci și de rugăciune.

23. Neascultarea și rînduiala de sine la călugăr este pierzarea lui (cf. **Scara**).

24. Dacă cineva, obrăznicindu-se, ar pleca din mănăstire fără voia Starețului său, mai ales, și fără voia Episcopului său, unul ca acela să știe sigur că este înșelat de dracul mîndriei și al slavei deșarte și nu se duce să folosească pe alții, ci să se piardă pe sine și pe alții, pe care-i va minți cu nesupunerea și cu neputințele sale.

25. Ascultarea fără rugăciune este argăție, iar cel ce face ascultare cu rugăciune, liturghie săvârșește.

26. Mare lucru este tăierea vocii! Auzi ce spune Duhul Sfânt: „Socotitu-ne-am ca niște oi de junghiere, Doamne, că întru Tine ne junghiem toată ziua” (Psalmul 43, 24). De câte ori călugărul își taie voia și are răbdare unde-i trimis la ascultare, de atâtea ori este mucenic pentru Hristos. De atâtea ori se junghie el pentru Iisus Hristos și nu-și dă seama că duce o mucenicie permanentă în viața lui!

27. Mîntuitorul nostru Iisus Hristos, cînd a venit în lume, n-a arătat viața pustnicească întîii, nici cea stilpnicească de pe stilp, nici cea idioritmă, să trăiască omul de capul lui, adică de sine. Viața de obște a arătat-o. A venit în lume să facă ascultare Părintelui Ceresc pînă la moarte, și moarte pe cruce, iar viața Lui, de cînd a ieșit la propovăduire, timp de trei ani și jumătate, a dus-o de obște cu ucenicii Săi. Aveau o pungă, o masă și o biserică, după cum știți că a fost la Cina de Taină, cînd a fost vîndut de Iuda, unul din ucenicii Lui.

Dar viața de obște, cum spune Sfîntul Vasile cel Mare, este o viață îngerească, dacă se ține în hotarele ei canonice. O pungă, o masă și o biserică, iar ceilalți să fie toți ascultători, ca îngerii lui Dumnezeu în ceruri, supunîndu-se starețului, economului și la cei care sunt puși de Dumnezeu să conducă. Oriunde este ascultătorul, face liturghie!

28. *Pînă unde trebuie să meargă ascultarea în mănăstire?*

Am să fac ascultare pînă voi merge în genunchi. Hristos a dus crucea pe umeri și eu vreau să duc ascultarea pentru Hristos. În măsura în care ai să te biruești pe tine și în măsura în care ai să fuți invers, nu de la durere spre plăcere, ci de la plăcere spre durere, în măsura aceea ai să fii un ostaș al lui Iisus Hristos, care ai să răstignești trupul; și ai să te răstignești cu Hristos și ai să poți zice ca Pavel: „Cu Hristos m-am răstignit și trăiesc. Dar nu mai trăiesc eu, ci Hristos trăiește în mine” (Galateni 2, 20).

29. Toată nevointa pe care ai făcut-o fără blagoslovenie și fără sfat și cu scopul de a vedea pe îngeri, ai făcut-o spre osîndă și ai clădit-o pe temelie de umbră (cf. **Scara**).

ASTRONOMIA

30. Astronomia își are originea de la Dumnezeu, căci chiar îngerii au învățat pe om astronomia.

ATITUDINEA

31. *Cum se cuvine a se purta creștinii față de necreștini și de necredincioși? Au voie să locuiască la un loc sau să se căsătorească între ei?*

Față de necreștini trebuie să ne purtăm cu dragoste și cu blîndețe, căci prin aceste două mari virtuți pe mulți îi aducem către Hristos, după mărturia Sfîntului Efreem Sirul care zice: „Chipul de a aduce pe toți la Hristos, este numai al dragostei și al blîndeței”.

32. *Cum se cuvine a se purta creștinii ortodocși față de creștinii de altă confesiune?*

Cu cei de altă religie, dacă nu ne provoacă la discuții despre credința noastră cea dreaptă, trebuie să ne purtăm față de ei cu dragoste și milă și să-i ajutăm la nevoile lor, după pilda dată nouă de Mîntuitorul nostru Iisus Hristos cu samarineanul cel milostiv (Luca 10, 37; Matei 7, 12). Iar dacă voiesc a ne ataca credința noastră cea sfîntă, sau Sfînta Tradiție a Bisericii Ortodoxe, atunci „trebuie să o apărăm cu toată puterea pînă la moarte” (**Războiul nevăzut**, cap. XIX, de Sfîntul Nicodim Aghioritul). Fiindcă se cade pe aproapele a-l iubi cu hotăr, ca pe noi înșine, iar pe Dumnezeu fără de margine. Nu cumva socotind noi că iubim pe aproapele, să ne lăsăm călcați de cei străini de dreapta credință în Hristos, care voiesc a ne depărta pe noi de la ortodoxie și a ne impune credința lor cea strîmbă și ereticească. Se cade, așadar, oricărui preot ortodox și oricărui creștin al Bisericii noastre dreptmăritoare, să fie un bun ostaș al lui Hristos, cu toată evlavie și cu minie bărbătească și tare să apere prin cuvînt și prin scris adevărul dreptei noastre credințe. Nu se cade a fi blînd acolo unde nu trebuie a te purta cu blîndete. Că, auzi ce zice proorocul: „Acolo cel blînd să fie războinic” (Ioil 4, 10). Același lucru ne învață și Sfîntul Pimen cel Mare, zicînd: „Se cade nouă a răbda toate, măcar de ne-ar scoate cineva și ochii sau ne-ar tăia mîna noastră cea dreaptă, iar dacă cineva voiește a ne depărta și a ne despărți pe noi de Dumnezeu, atunci să ne mîniem” (**Pateric**, cuvîntul 118). Și iarăși zice: „Întîia oară fugi, a doua oară fugi, a treia oară fă-te sabie cu cel ce vrea să te despartă pe tine de dreapta credință”.

33. *Poate un creștin bun să salveze o familie, un sat, o comunitate, prin sfințenia vieții lui?*

Cum să nu poată! Cu cît sunt mai mulți creștini aleși în lume, într-o țară, într-o localitate, cu atît țara sau localitatea aceea este crutată de primejdii, de războaie, de cutremure, de foamete și de tot răul. Iar cu cît se vor înpuțina mai mult aleșii lui Dumnezeu dintr-o țară sau localitate, cu atît mai greu este lovită de certarea Domnului. Odată s-a întrebat un sfînt: Poate un om să mîntuiască o cetate? Poate, a răspuns el. Exemplul a fost Proorocul și Împăratul David. Că auzi ce zice Dumnezeu: Pentru David, robul Meu, nu voi pierde cetatea Ierusalimului.

34. *Cum se cuvine să mă comport duhovnicește între oameni?*

Să fii la arătare cu pogorămînt și cu dragoste, iar în ascuns să ai lucrare duhovnicească. Aceasta este taina vieții noastre. Sau, cum spune în **Pateric**: Folosul fratelui este roada ta. Ajutînd, miluind, mîngîind și iubind pe aproapele, te mîntuiești pe tine. Rugăciunea mea este să te hrănesc pe tine, să te adăp pe tine, să te odihnesc și să te folosesc pe tine. Că mai înaltă este dragostea întru rînduiala sa decît rugăciunea. Că rugăciunea este numai una din faptele bune, iar dragostea este legătura desăvîrșirii. Dragostea pe toate faptele bune le cuprinde.

35. Să avem către Dumnezeu inimă de fiu, și să-L iubim din toată inima. Iar când am greșit ceva, îndată să cerem iertare și să alergăm la mărturisire, ca să-L împăcăm pe Dumnezeu, căci L-am supărat, că Domnul niciodată nu ține minte răul. Dacă vede că ne-am întors, Se întoarce și El către noi.

Să avem către noi inimă de judecător. Adică cum? Să ne judecăm. Oare, ce gândim noi Îi place lui Dumnezeu? Ce vorbim noi oare Îi place lui Dumnezeu? Ce fac eu acum oare Îi place lui Dumnezeu?

Și îndată conștiința ne spune da sau nu. Căci de se va judeca omul pe sine, nu va cădea în judecata lui Dumnezeu! Să ne facem judecători nouă înșine: „Măi, aceasta nu-i bun ce fac, aceasta nu-i bun ce vorbesc; aceasta nu-i bun ce intenționez eu să fac!”

Către aproapele să avem inimă de mamă. Ai văzut o mamă bună? Chiar dacă are copii mai mulți și dacă unul o supără, o necăjește în fel și chip, ea are milă de toți. Dacă vede că un copil de-al ei a căzut în apă și se îneacă, sau în foc, și strigă: „Mamă, nu mă lăsa!”, ea uită tot. Uită că a supărat-o și se duce către dînsul și-l scapă, chiar cu riscul vieții.

Că așa este mama! Adevărata mamă nu mai ține minte răul. Atît iubește pe copii. Iată, așa trebuie să avem și noi inima noastră față de toți. Să ne fie milă de toți, și de străini și de ai noștri. Așa cere Dumnezeu în Sfînta Evanghelie.

N-ai văzut cloșca? Are atîția pui și dacă i-ai luat numai unul, îți sare în cap, măcar că are mulți. Așa și mama cea bună își pune sufletul pentru copii. Această inimă de mamă o cere Dumnezeu de la noi. S-o avem față de toți. Cînd a fi unul, care chiar de ne-a făcut rău, chiar de ne-a supărat, însă cînd îl vom vedea că este la necaz, să sărim să-l ajutăm, ca să vadă el că noi avem dragoste și nu ținem minte răul pe care ni l-a făcut el. Numai așa vom fi fii ai lui Dumnezeu după dar.

AVORTUL

36. Prin avort se înțelege uciderea pruncilor în pîntece prin tot felul de mijloace. Deoarece fătul are suflet viu, creat de Dumnezeu chiar din clipa zămislirii, pentru aceea avortul este combătut de Biserică și de Sfinții Părinți cu atîta tărie, pentru că se ucide viața, se pierde sufletul, atît al celui ucis, cît și al celui care săvîrșește uciderea și calcă porunca lui Dumnezeu, care zice: „Creșteți și vă înmulțiți” (Facere 1, 28). Se calcă și porunca a V-a din Decalog, care zice: „să nu ucizi” (Ieșire 20, 13).

37. Biserica lui Hristos nu poate niciodată aproba uciderea de prunci (avortul, paza etc.), pentru orice motive. Mîntuitorul ne-a spus că sufletul omului este mai scump decît orice pe lume (Matei 16, 26; Marcu 8, 36-37). Apoi, cum să aprobe Biserica în vreun fel pierzarea sufletelor omenești? Cine ar putea răscumpăra atîtea suflete care se pierd prin ucidere, necreștinați și neluminați prin Sfîntul Botez, singurul care poate ierta păcatul strămoșesc și păcatele personale?